

Урок 25. ПТАХИ. РІЗНОМАНІТТЯ. РОЛЬ У ПРИРОДІ ТА ЗНАЧЕННЯ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Дата _____

Клас _____

Цілі уроку:

- **освітня:** ознайомити учнів з розмаїтістю сучасних птахів, їхньою роллю в природі й житті людини;
- **розвивальна:** розвивати вміння знаходити взаємозв'язки між об'єктами вивчення та вміння аналітично мислити;
- **виховна:** виховувати розуміння важливості існування для нашої планети всіх живих організмів, які на ній існують.

Обладнання й матеріали: скелети й опудала птахів, таблиці «Тип Хордові. Клас Птахи», «Птахи боліт і узбереж водойм», «Птахи лісу», фотографії й малюнки птахів.

Базові поняття і терміни уроку: пінгвіни, безкільові та кільові птахи, соколоподібні, горобцеподібні, лелекоподібні.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЕТАП

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ І МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Питання для бесіди

- ♦ Хто такі птахи?
- ♦ Де живуть птахи?
- ♦ За якими ознаками тварин відносять до птахів?
- ♦ Як розмножуються птахи?

III. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Бесіда з одночасним заповненням таблиці

Групи птахів	Особливості будови й життєдіяльності	Значення для людини	Представники
Пінгвіни	Оперення коротке, щільне, без аптерій, грудина і грудна мускулатура добре розвинені. Крила перетворені на ласти (вкриті лускоподібним пір'ям). Водні форми. Харчуються рибою й водними безхребетними	Раніше були об'єктом промислу. Тепер кількість пінгвінів скорочується. Потребують охорони	Імператорський пінгвін, пінгвін Аделі, галапагоський пінгвін
Безкільові птахи	Пір'я примітивне, без щільного зчеплення борозенок. Аптерії відсутні. Передні кінцівки (крила) недорозвинені або відсутні, задні кінцівки довгі й міцні, добре розвинені. Грудина невелика, кіль відсутній	Деякі є об'єктом промислу. Деякі види вирощують в неволі	Африканський страус, ему, казуарі, нанду, ківі
Горобцеподібні	Найбільший ряд птахів за кількістю видів. Зовнішній вигляд представників дуже різноманітний. Більшість видів дрібні, але є середні й великі (родина Воронові) види. Переважно комахоїдні, але є всеїдні та рослиноїдні (але пташенят вигодовують комахами) види	Комахоїдні види мають велике значення для регуляції кількості багатьох видів комах. Зерноїдні види можуть завдавати певної шкоди культурним рослинам	Ворон, грак, галка, ластівки, повзик, сіра ворона

Групи птахів	Особливості будови й життєдіяльності	Значення для людини	Представники
Куроподібні	Крила короткі, широкі. Політ стрімкий, але нетривалий. Ноги сильні, пристосовані до розгрибання ґрунту. Виводкові птахи, виводять по багато пташенят	Деякі види одомашнені, інші є об'єктом промислу (їхня чисельність зменшується)	Курка, індичка, цесарка, тетерев, сіра куріпка, перепел, глухар, рябчик
Соколоподібні	Хижі птахи з гачкоподібним дзьобом і довгими вигнутими кігтями. Дрібні, середні або великі нагніздні птахи. Денні хижаки з добре розвиненим зором. Харчуються різними видами тварин (гризунами, птахами, рибою, комахами тощо). Перелітні, кочові або осілі птахи	Регулюють кількість різних тварин у біоценозах (у тому числі зерноїдних гризунів), можуть завдавати незначної шкоди птахівництву. Ряд видів потребує охорони	Беркут, боривітер, чорний шуліка, тетерев'ятник
Лелекоподібні	Переважно навколоводні птахи з довгими дзьобом, шиєю та ногами. Цівка й нижня частина гомілки не оперені. Дрібні, середні або великі нагніздні птахи. Харчуються різними видами тварин (рибою, амфібіями, гризунами, комахами тощо). Майже всі види перелітні	Великого практичного значення не мають. Деякі є об'єктами спортивного полювання. Можуть завдавати шкоди риборозплідним господарствам. Деякі види потребують охорони	Сіра чапля, велика й мала білі чаплі, білий і чорний лелеки, колпиця

IV. УЗАГАЛЬНЕННЯ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ Й КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ І ВМІНЬ УЧНІВ

Дати відповіді на питання.

- ♦ Які групи можна виділити серед птахів?
- ♦ Які особливості притаманні пінгвінам?
- ♦ Які особливості притаманні безкільовим птахам?
- ♦ Яке значення в природі горобцеподібні?
- ♦ Яке значення птахи мають для людини?

V. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вивчити відповідний матеріал із підручника.